

10/38

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

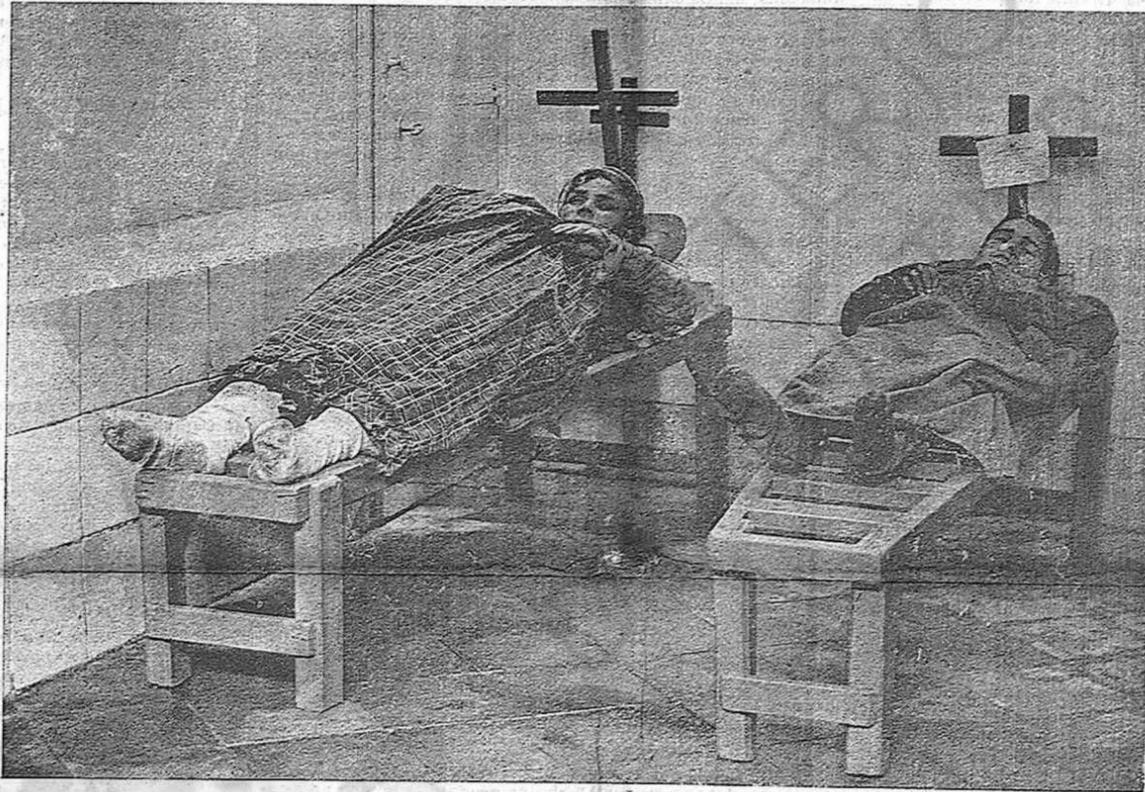
Aquest número 10 cèntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIO y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mítil, 20. botiga. BARCELONA

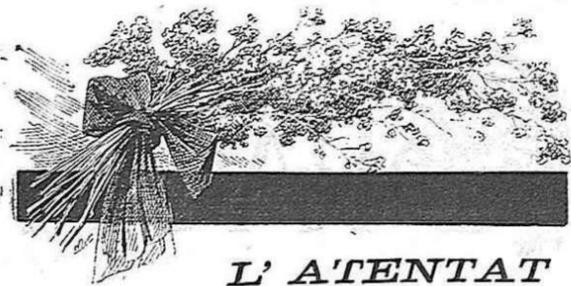
PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50
Cuba y Puerto-Rico. 2.—Estranger, 2'50.

L' ATENTAT DEL CARRER DE CAMBIS NOUS

Exposició de las victimas en lo Corralet del Hospital de la Santa Creu, lo dilluns al mati.

(Fotografia Ens.)

L' A TENTAT DEL CARRER DE CAMBIS NOUS

ESPANTÓS atentat del Liceo, perpetrat fa dos anys i mitj ja te digne parió ab el que 's cometé 'l passat diumenge, dia 7 de juny, vint minuts avants de las nou del vespre, en lo carrer de Cambis nous, en lo moment en que acabava de desfilat la professó de Santa Maria del Mar.

L' historia de Barcelona registrarà ab tal motiu un nou *Corpus de sanch* mes horrible y sobre tot menos gloriós que 'l de l' any 1640, en que 'l poble catalá rompé 'ls frens de la paciència y 's alsá indignat contra la tiranía insoportable de Felip IV y de son favorit lo Comte Duch de Olivares.

¿Quin móvil ha de atribuirse á la salvatjada estúpida del passat diumenge?

L' enteniment s' esforça en vá imaginant un motiu qualsevol que pugua haver armat la má dels assassins, dels seus instigadors, encubridors y cómplices. Inútil porfía. Aquest motiu no 's troba.

Precisa reconèixer en presencia dels fets la existencia de mónstruos en forma humana que 's recrean sembrant la mort y l' extermini entre 'ls seus semblants, sense altre objecte que produhir las mes horribles catástrofes, ni altre fi que excitar hasta 'l paroxisme la indignació pública. Ni las feras procedeixen ab tanta maldat. ¿Per qué, donchs, entre la rassa dels fills de Adam, te de haverhi aquests exemplars abominables, indignes fins de tenir la forma humana?

L' historia de la secta terrorista que aspira á redimir l'omon destruhintlo, haurá deixat amarguissims recorts en la honrada y laboriosa ciutat de Barcelona.

L' atentat del Liceo comensava ja á olvidarse; havia reascut la calma y la confiança: las terribles execucions de Montjuich y la del pati dels Corders, ab las quals la justicia humana deixá saldadas las horribles culpas de un grupat de sectaris empedernits en sas criminales fatleras, semblavan assegurar la tranquilidat del poble barceloní. Las mateixas autoritats que tenen á son càrrech la vigilancia pública descansavan plácidament sense presumir que la mala herba que s' havia segat pogués rebrotar á l' hora mes impensada.

Sintoma alarmant de la nova hassanya terrorista que 's preparava, siguié 'l fet de haverse descubert, la nit del dijous, dos bombas sistema Orsini, sobre un pilot d' escombrarias, en lo solitari carreró de Fivaller, situat en las inmediaciones de la Catedral. Las bombas descubiertas erande ferro y estaban eridasas de xamaneyas ab sos corresponents pistons. Eran de distint tamanyo y de diferent elaboració que las que, totas iguals, tant joch varen donar en los atentats anarquistas de 1893.

¿Qué significava aquest descubrimient misterios? Probablement hi havia l' intent de dispararlas en la Catedral, al organisarse la professó de Corpus. Probablement l' encarregat de ferho, per no presentárseli ocasió propicia ó dominat per la por, desistíria del seu malvat propósit y aniria furtivament á deixar los instruments del crim intentat, en lo mes solitari carreró de aquells encontorns.

Los conjurats—dat que aquesta classe de delictes van precedits sempre de un complot—li tirarian en cara la seva cobardia, y ell mateix ó algú altre per ter l' home, tal com vá ferho en Santiago Salvador després de l' hassanya de 'n Pallás, diria:

—No s' ha perdut res: lo que no s' ha pogut fer dijous, se farà diumenge, que també surt professó.... Y ja veurén com no m' arredro.

Aquestas suposicions tan lógicas y naturals no van ser previstas per las autoritats, que desde 'l trobo de las bombas, sols per ser tals bombas, instruments vedats qual elaboració exigeix algun temps y la intervenció de distintas personas, no havian de donar descans á la seva activitat, fins á descubrir, sense reparar en medis, la procedencia de aquells enginys tan caracterisadament terroristas.

També avants del atentat de 'n Pallás ocorregué com un avis providencial, l' explosió que acabá ab la vida del anarquista Momo, y ningú 's cuidá de desentranyar la tremenda maquinació que aquell fet revelava.

Lo descubrimient de las bombas del carreró de Fivaller, aprofitat ab diligencia y bon zel, tal vegada hauria pogut evitar la horrenda catástrofe del carrer de Cambis nous.

La explosió

La professó havia sigut lluhida, com ho son sempre á Barcelona aquests actes que tenen tan de religiosos com de familiars. La costum de anar tots los amichs y coneguts de las familias que viuen en los carrers del tránsit, á casa d' ellas á presenciari lo pas de la professó y á refrescar, dona al acte una animació extraordinaria.

La de Santa Maria favorescuda ab la presencia de la primera autoritat militar de Catalunya que portava un dels pendóns; y contava ab un lluhit acompañament, ja havia entrat en gran part dintre del antich temple. Sols la qua de la mateixa, se trobava en lo carrer de Arenas de Cambis, Cambis nous y Plegamans, encare qu' estrets y tortuosos, plens de generació, arran de las casas, en los balcones, en las embocaduras de las vias adjacents y adornats ab domassos, alfombrats de ginesta. Res més típic que aquells recóns de la vella Barcelona, en la vuitada de Corpus, el dia de la professó.

Tot de un plegat, quan ja havia passat la custodia sota tállem, darrera del qual seguía la banda de tambors y un piquet

de infanteria de Almansa, en la cantonada del carrer de las Arenas, al peu de la Cerveeria dels Cambis, soná l' estrépit de una explosió, y entre l' estupor general se senti un desconcert de crits desgarradors. Los que pogueren fugir escaparen esglayats: cinch personas jeyan mortas sobre l' empedrat del carrer, moltas otras feridas gravement, exhalavan gemechs y crits angustiosos.

Impossible pintar la feresa de un quadro tan horrible. Cada hù dels que allí 's trobaren podrá relatar la impressió que senti: l' efecte general no 's pot descriure.

Entre 'ls morts ó agonitzans s' hi veyan dos homes, una dona, un nen y una nena, tots ells modestament vestits, tots ells fills de la sufrerta classe popular. Ja no eran los senyors que van al Liceo, á la funció inaugural, ostentosament vestits y enjovats, á disfrutar de una festa que no está al alcans de tothom: eran modestos sers, resignats ab la pobresa, que acuden á donar una hora d' esplay al seu esperit, presenciand las ceremonias públicas que 's desplegan pels carrers. Jo no sé si aquesta circumstancia fá mes odiable encare l' horrendo crim; lo que sí s' ha de dir es que l' anarquisme terrorista, al confondre en los seus odis criminals lo mateix als poderosos que als humils, se fá acreedor á la execració de todas las conciencias honradas. Ja no li queda ni 'l recurs de invocar ab falacia una sombra de interés en favor de la redenció de las classes proletarias. ¡Digna manera de redimir las, llansant damunt de alguns de sos individuos y quan mes desprevinguts se troban, una bomba mortífera que sega sa existencia!

Entre 'ls ferits, qu' eran en cantidad considerable, y un bon número d' ells de suma gravetat s' hi trobavan també criaturas ignocents, débils donas, homes de todas edats: un pobre estudiant de Dret que morí 'l diluns, un apreciable periodista, un sanitari del exercit, lo cabo de la banda de tambors de Almansa, un guardia municipal, dependents d' escriptori, mariners, empleadets, menestrals, obrers; tots gent honrada, incapasso de fer mal á ningú, y victimas per un igual de la maldat de uns monstros que no retrocedeixen, ni davant dels injustificats estragos que produheixen, sumint en lo dol á un sens fi de familias ignocents y omplint de vergonya á una ciutat honrada.

Totas las horribles conseqüencias del atentat s' anaren veyent en la casa de Socorro del Passeig de Colón, convertida durant algunas horas en hospital de sanch. Numerosos metjes dels Amichs dels Pobres, del Cos mèdich municipal y altres particulars que s' hi agregaren, no podian donar l' abast. La major part dels lesionats presentavan feridas horribles, fracturas de camas y brassos, fragments de ferro incrustats en diverses parts del cos.

Lo moviment de las camillas no cessá un instant, per entre una multitud consternada que s' agrupava á la porta de la citada Casa de Socorro, á la del Dispensari de la Casa consistorial y á la del Hospital de la Santa Creu. Entre ls que allí acudiren s' hi veyan individuos de las familias y parents dels morts y dels ferits, preguntant ansiosos pels sers adorats del seu cor. Y tals escenas ocorregueren, que 'ls més indiferents sentian una fonda commoció, humitejantse 'ls los ulls perque aquests grans dolors que á tantas personas afectan son verdaderament contagiosos.

Dos sentiments esbargavan á la multitud: el de la commiseració per las victimas y l' odi contra 's butxins cobarts, que amagant la cara, las havian ocasionadas.

¡Ah, si algun de aquests miserables arribava á caure en tals moments, á mans de la multitud! ¡Quin exemple de justicia popular no 's donaria! Tal volta seria l' únic medi verdaderament eficaç per acabar de una vegada ab uns sers que son des honra y ludibri de la rassa humana!...

Conjecturas

Lo lloch de la catástrofe quedá senyalat ab alguns bassals de sanch, ab los rastres de foch que produhí la bomba al estallar, ab escerostissats en las parets, ab trencadissa de vidres en finestras y balcones.

Barrejats ab un fragment de cráneo humá, se trobaren per terra petits trossos del casco de la bomba y 's regonegué que tenia una gruixeria de uns deu ó dotze milímetros; se reculliren ademés xamaneyas en número de 23. Las bombas descubiertas en lo carreró de Fivaller ne tenian 24.

Sobre 'l proyectil y la manera com vá ser llansat, hi ha distintas opinions.

Creuen algunos que la bomba era de sistema Orsini ó siga de percussió, tenint disposats los pistons de tal manera que caygui com caygui han d' explotar necessariamente al topar ab un cos dur. Assseguran altres qu' era de metxa, y fins se cita á un fanaler, el qual se coita en lo número dels ferits, que veje un objecte que cremava haventlo apartat ab la punta del peu, en qual moment se produhí l' explosió. En aquest cas se suposa que las xamaneyas estarian tancadas dintre de la bomba en calitat de metralla. Altres lligant los dos extrems, pretenen que 'l proyectil era de sistema mixto ó sigui de percussió y de metxa á un mateix temps.

Respecte á la forma ab que vá ser disparada, hi ha qui abunda en la creencia de que 'llansá desde dalt, havent topat ab una de las cantonadas del carrer; y també hi ha qui pretén que vá ser posada á terra ab l' metxa encesa.

Los que tal opinió sustentan, treuen un gran partit de una circumstancia de localitat que no deixa de oferir algún interés. Próxima al lloch de la explosió hi ha una fonda que te sortida á dos carrers per medi de un passadís. Es induptable que 'ls que 's proposan cometre un atentat de aqueixa naturalesa, previament exploran lo terreo y 'l buscan a propósit per treballar á mansalva assegurarse una fugida, tant per no ser victimas ells mateixos de la explosió, com per evitar el trobarse descuberts. Es induptable donchs, que 'l passadís de la fonda podia favorir considerablement las perversas intencions del criminal. Aquell passadís de la fonda li assegurava realment la retirada.

També s' ha dit, y la hipótesis no deixa de ser verossimil que l' autor del atentat deia tenir lo propósit de dirigirse principalment contra las autoritats. ¿Llavors se preguntará—per qué no haver disparata bomba en lo moment en que passava 'l general Despujol a lo pendó? Resposta: perque en la professó de la Catedral ls autoritats segueixen darrera del tállem, y sols la professó de la Catedral devia haver vist per orientarse, ignorant qu' era de Santa Maria se segueix un ordre distint, seguint inmediateament del tállem lo piquet de honor.

Si aquesta hipótesis resulta fundada, ella sola destruhix la versió de aquell ciutadá que assegurava haver sentit á un individu en lo Plá de Palacio que parlant ab altres dos, els digué en veu baixa:—Los que hi pelin serán capellans y jesuitas.

Aquesta versió tendeix manifestament á donar un caràcter anti-clerical á un atentat qual significació anarquista-terrorista no es posible desconèixer.

Pesquissas

Totas aquestas conjecturas y moltas otras que omittim en aras de la brevetat donaren lloch á que desde 'ls primers moments se practiquessin activas pesquissas en busca dels culpables.

Lo Jutjat ordinari y 'l Tribunal de guerra á un temps, aquest en consideració á que entre 'ls ferits s' hi contan dos militars, comensaren sos traballs de investigació, auxiliats pel cos de policia y la guardia-civil.

Se practicanen registres en alguns locals ahont resideixen asociaciones sospitosas; en algunas casas, ahont segons se diu solian reunirse elements enemichs del ordre social; en lo domicili de personas conegudas per sas exaltacions anarquistas s' ocuparen, en alguns punts, llibres, folletos, armas, y en alguns altres certa cantidad de dinamita.

Dels detinguts, els uns eran posats en llibertat al poch rato; altres en cambi, ingressaren á la presó, á disposició de las autoritats judiciales ó del Tribunal de guerra.

La suspensió de las garantias constitucionales decretada pel govern de Madrid, facilita en gran manera las investigacions de las autoritats y l' acció dels seus agents.

Los registres y las presons continuan activament: los detinguts á l' hora en qu' escribim passan de 80, contants hi entre ells á alguns individuos que ja ho sigueren ab motiu dels atentats de 1893. S' han donat ordres per habilitar los calabossos de Montjuich, ahont serán transportats los detinguts que 's considerin mes compromesos.

Incumbeix al públich en general, facilitar l' acció de las autoritats: precisa que tothom presti 'l seu concurs als que tenen á son càrrech l' obra necessaria de sanejament social. Un petit indici, moltas vegadas, pot facilitar lo descubrimient del monstros delictes que 's persegueix.

Ha cridat l' atenció la noticia de haverse celebrat, durant l' últim mes de febrer, una reunió secreta de caràcter anarquista en una població del Rosselló, á la qual hi assistiren sectaris de distintas nacionalitats. S' ha dit que á Valencia, las autoritats tingueren coneixement de que 's tractava da perturbar la professó de Corpus, per medi de un atentat semblant al que ha tingut lloch á Barcelona. lo qual, gracias á las disposicions acertadas que 's prengueren, pogué evitarse. Si aquestas noticias se confirman, se demostrará que l' crim horrendo del carrer de Cambis nous, lluny de ser un fet aïslat, tenia extensas ramificacions.

De todas maneras, las pesquissas se portan á efecte ab activitat y cautela, sense que 's deixi traslluhir gran cosa dels resultats que s' obtenen. La premsa noticiera no ha extremat aquesta vegada 'ls seus medis de informació, comprenent lo perill de comprometre, ab qualsevol imprudencia, l' éxit de l' acció de las autoritats.

Efecte en l' opinió

Aixis com l' atentat del Liceo sembrá per tot Barcelona un pánich, del qual se 'n presentan pochos exemples, l' atentat del carrer de Cambis nous, execrat per tothom, ha produhit principalment indignació, y desitjos vehemens de que sigui reprimit ab prestesa y severitat.

Lo pánich de llavoras, afortunadament no s' ha reproduhit. ¡Fins á una cosa tan horrible com la repetició de aqueixas monstrosas salvatjadas s' acostuma l' esperit públich!

Los anarquistas, que s' hajan proposat anonadarlo, s' haurán de convencer de que han errat lo cami. Als seus excessos incalefiables respon l' ira y l' odi de tota una població digna y honrada que 'ls abomina; aquell aplanament, aquella consternació de altres dias, ha passat á la historia.

Avuy l' actitut de tothom es mes de defensa viril, que de decaimient y debilitat. Cap ocasió com la present s' ha presentat en que tothom senti la necessitat de constituhir al poble enter en vigilant de la seguretat de tots y de cada hù. La societat entera tendeix á defensarse, y no ha de retrocedir en la seva actitut digna, noble y consoladora.

Gran manifestació de dol

Davant dels cadávres de las pobras victimas, exposats en una de las dependencias del Hospital de la Santa Creu, desfilaron dilluns milers de personas. Raudals de commiseració brotaván del cor de la multitud, en presencia de aquells cosos inanimats, de aquells pobres fills del poble obrer barceloní, representats per tres homes, una dona, un nen y una nena. Allá, á escoltar lo que 's deya, á recullir las impresions que produhia la fúnebre exhibició, haurian hagut de trobarse 'ls autors del crim, per morir de vergonya. No concebim major cástich que la manifestación animadversiva de tot un poble, expressada ab paraulas de ira y ab mots prenyats de despreci.

Vingué per fi la tarde del dimars, y Barcelona presenciá una de las mes grandiosas manifestacions de dol que han corretegit los carrers de la gran capital, ab motiu del enterro de las victimas. Lo carrer del Carme y las Ramblas, desde la de las Flors al monument de Colón, estavan atapahidas de generació. Los fanals del alumbrat públich endolats, cremavan darrera de las negras gassas: la majoria dels establiments tancaren las portas en senyal de dol; pero alguns encengueren las llums exteriors degudament endoladas: altres posaren gassas en los retols. Tots los balcones curulls d' espectadors. Y un silenci imponent, respectuós per tot arreu: per tot arreu la nota del dol públich desprenentse de aquella multitud inmensa, mes comoguda que curiosa.

Desfilà la comitiva precedida per un piquet de guardia municipal de caballeria, dependents del municipi i la música del regiment de Almansa. Seguien set cotxes mortuoris ab altres tants atauts, darrera de cada un dels quals s'hi veyan los parents dels difunts. Los dos primers eran blancs; tancavan los cosos innocents de la nena Mercè Escot y Pelegrí Vives. Seguien a continuació los féretres de Joseph Rovira, Joseph Diaz y Andreu Martinez. Venia després el de la desventurada Carme Guim. Y per últim el del jove Josep Bertrán, estudiant de Dret y professor de piano y violí, que havent mort en son propi domicili fou agregat a la comitiva. Todas las caixas estavan adornadas de flors. Las floristas de la Rambla havian tingut la idea de tributar aquest delicat obsequi a las infortunadas victimas del monstruós atentat.

Las autoridades, sense faltari'hi una formavan lo dol general, y darrera d' ellas seguian numerosos representants de todas las asociaciones y centros de Barcelona y de todas las classes sociales, desde l' magnat al obrer, en un número de den mil. A mes de 200,000 se calcula que ascedian los que presenciaren lo pás del fúnebre corteig, que 's disolgué al peu del monument a Colón.

Lo cadáver del jove Bertrán signé conduhit al cementiri vell; los sis restants a la Necrópoli de Montjuich, ahont reberen sepultura en ninxos provisionals.

Lo dijous sigu'eren enterrats los cadavérs de Francisco Ibars y Ramón Santamarí, que units als set precedents suman mou morts ocasionats per la bomba.

¡Descansen en pau las pobras victimas de la maldat dels monstruos!

¿Serán los únicos?

Probablement, los morts tindrán prompté qui anirá a ferlos companyia. Entre la xeixantena de ferits causats per l'explosió se n'hi contan deu a lo meno de tal gravetat, que a alguns d' ells, a l' hora en qu' escribim se d' sconfia de salvarlos.

Un d' ells se troba en lo dispensari de Casa la Ciutat; los restants al Hospital de la Santa Creu ó en son domicili. S' han practicat algunas amputacions, y es tal l' estat de postració d' altres ferits, que ni aquest recurs quirúrgich ha sigut possible emplear, davant del temor de precipitar la seva mort. Tots los ferits son també gent iraballadora, ciutadans honrats y pacífichs, que no contavan ab més recursos que 'ls modestos que 'ls proporciona va 'l seu treball.

La caritat del poble de Barcelona ha d' ampararlos. Dignas d' aplauso son las disposiciones qu' en aquest sentit ha pres l' Arcalde, aixis com los socorros que ha ofert a tots la generosa Associació de Amichs dels Pobres. Pero aixó no basta. Es necessari que 'l vehinat de Barcelona contribuixi a una subscripció pública a fi de portar un auxili eficaç y prodigar un consol als infelissos que sofreixen las conseqüencias del atentat del últim diumenge.

Al odi implacable dels sectaris de la destrucció ha de respondre, com un contrast edificant, la caritat fecunda de tot un poble, sense distinció de classes, que ha de considerar a tants infelissos com individuos de la gran familia barcelonesa.

Traballadors son en sa gran majoria los afectats per l' explosió de la bomba anarquista. No ho olvidin los industrials: no ho perdin de vista 'ls que utilisan en sas industrias l' esforç de las classes treballadoras. La generositat en las presents circumstancias es més que un acte de caritat, es un medi de concordia y de armonia socia que ha de contribuir a arrebatat novas victimas a la ferocitat irracional dels terroristas.

J.

CARTA OBERTA

EXCM. SR. D. MANUEL PLANAS Y CASALS

OLT Sr. meu y de Barcelona:

He llegit ab gran interés l' eloqüent discurs que pronunciá en lo Congrès de diputats, apenas tingué noticia del atentat horrible del carrer de Cambis Nous. Ab aquesta oració parlamentaria ha fet lo seu debut com a diputat, vosté que, com a cacich de Barcelona durant l' época

restauradora, no havia tingut encare per convenient visitar en calitat de pare de la patria lo temple de las lleys y dels enredos ahont hi enviava sols las grans renesas del seus amichs y companys.

Jo 'l felicito sincerament pel seu triunfo.

Pero 'm sembla—y ab ma habitual franquesa perdoni que li manifesti—que tot 'l que ha dit ab tanta eloqüencia y ab l' assentiment unánim de la Cámara, adoleix de una gran falta de sinceritat.

Vosté com a cacich únic, com a amo y senyor indiscutible de la gran ciutat de Barcelona y sa provincia, acaut pels conservadors y fusionistas indistintament,

en mon pobre concepte, al mateix temps que s' esgarriava davant dels terribles efectes de la bomba anarquista, devía desentranyar ab entera franquesa algunas de las causas que contribuixen en primer terme a la repetició dels monstruosos atentats del terroristas.

Permetim que no haventho fet vosté ab la reconeguda autoritat que gosa entre 'ls seus companys de Parlament, se prengui la llibertat de ferho un humil periodista, ab la poca ó molta competencia que li reconeixen sos habituals lectors, pero ab la sinceritat y la recitit de intencions que may ningú ha pogut negarli.

Siguemhi donchs.

Barcelona—vosté deu saberho, don Manuel—ha sigut fins ara 'l refugi del anarquisme universal. Los que 's veuhen perseguits en las demás nacions, venen aquí ab la seguretat de que ningú 's pendrá la pena de molestarlos. Si no materialment la capital, los pobles que s' agrupan alrededor de la mateixa, tots ells deixats de la mà de Deu, y entregats al caciquisme de menor quantia de una cáfila de perduts, auxiliars de la seva gran política, 'ls ofereixen un terreno propici pera tramrar sas horrendas maquinacions y la impunitat més absoluta per realisar sos cops de audacia.

No crech que desde que ab tan profit exerceix lo caciquisme suprem s' haja preocupat una sola vegada de aquesta qüestió tan alarmant. Vosté, don Manuel, ab que li entreguin las actas brutas ó netas, se dona per pagat y satisfet; y 'ls que li coneixen la fiaca y 's prestan bonament a secundar los seus propósitos, que se las entenguin com vulguin ab los pobles sotmesos a las sevas trápalas. Si alguna vegada la indignació dels vehins se desborda y arriba fins a las parets del govern civil en demanda de moralitat y justicia, may falta la intervenció del amo del auca, que 'ls fa tornar enera, cegandlos tots los medis de justa reivindicació. Està clar: ¡com seria possible guanyar las eleccions si 'ls pobles sotmesos a perpétua tutela tinguessin la perillosa facultat de regirse y administrarse per sí mateixos!...

¿Y quina vigilancia s' exerceix en aqueixos pobles y en la mateixa capital?

Un centenar escás de agents de policia tenen al seu càrrech lo servey en alguns kilòmetros quadrats que comprenen una població de mitj milió de habitants: una població en gran part abigarrada, que 's forma ab lo tràngul incessant de la immigració de personas de todas procedencias. ¿Qui 's cuyda de averiguar l' origen y 'ls antecedents dels que arriban, los medis de viure y las costums especials dels que momentáneament s' estableixen en aqueixas poblacions mal regidas, pitjor administradas y sense la més mínima vigilancia?

Los individuos del cos de policia, ni pel seu número, ni per la seva perspicacia, ni pel sou que disfrutan, poden ferho. Los més—vosté no ho ignora, don Manuel—deuhen lo seu càrrech a las recomendacions, no tenintse per res en compte la seva aptitut, ni altres condicions indispensables. Viuhen pobrement, més de las gangas que del sou, inferior al de un manobre, y no falta qui suposa que quan no funcionan las casas de joch y quan no 's tenen certas tolerancias ab las casas de prostitució, 's moren de gana.

Será ó no fundada aquesta suposició; lo que no pot negarse es que 'ls individuos del cos serveixen més com agents electorals que com a perséguadors de la gent de mal viure.

Vosté, don Manuel, podia enumerar ab una gran riquesa de datos y pormenors els inapreciables serveys que va prestarli la policia en l' última campanya electoral, y aixó que no va haverhi lluyta sino en dos ó tres districtes de la provincia. Vosté podia pintar la trassa que 's donavan en intimidar arcaldes recalitrants y electors oposicionistas, en adquirir actas en blanch, en assegurar per tots los medis lo triunfo dels seus encasillats.

Y mentres tant los anarquistas, vinga fondre bombas ab la més complerta impunitat, tornejarlhas, foradarlas, ajustarhi las xamaneyas, ompiirlhas de dinamita y colocarhi 'ls pistons, esperant l' ocasió propicia de dispararlas sobre una multitud pacífica, fregantse las mans de gust y exclamant tal vegada desde 'l fondo del seu cor:

—Y qué bé s' hi está en una ciutat entregada per complert al domini del caciquisme!...

¿La comprén ara, don Manuel, una de las causas principals de que puguin tenir efecte certs atentats abominables?

Quan vosté y las autoridades s' ocupan exclussivament de traficas electorals, utilisant al efecte tots los recursos y elements que haurian de destinarse a la salvaguardia de la tranquilat pública, 'ls terroristas campan pels seus respectes y fan lo que volen, sense que ningú 's prengui la pena d' incomodarlos.

Además, tant vosté com las camarillas de ambiciosos que 'l secundan, han tingut la gracia de ofegar l' esperit públich, creant una situació botxornosa, mescla d' egoisme y cobardia, en que cada ciutadà pensa ab sí mateix y ningú ab la colectivitat. La mort del esperit civich tan necessari a la subsistencia de una colectivitat, la indiferencia, l' apatía, 'l fástich qu' engendra la vida pública tal com l' exerceixen els que d' ella 'n bus-

can sols los profits; l' exemple permanent de l' immoralitat fomentada pels que mudan d' opinions com de camisa, buscant en l' exercici dels càrrechs y en la influencia política un medi asquerós y cínic de saciar sas ambicions bastardas, tot aixó que deprimeix y desarma, constituheix la situació més propicia perque 'ls enemichs del ordre social se sentin alentats en sos criminals propósitos.

Se troban davant de un poble decaygut é incapás de defensarse, y 'l bombardejan.

Recordis sino que ni en las épocas de majors perturbacions políticas, ni en los períodos més agitats de la Revolució de Setembre, may los enemichs del ordre social s' havian atrevit a desafiar com ara al poble honrat y pacífich. Hi havia llavoras verdader esperit públich; hi havia poderosas organizaciones políticas desinteressadas, y 'ls mals de la llibertat, en l' exercici de la llibertat mateixa trobavan son més eficaç remey.

Pero avuy....

Pósis'hi vosté, don Manuel, vosté qu' es l' amo absolut de Barcelona: pósis'hi vosté davant dels anarquistas, y vegi si ab algunas magarruffas de las del seu abundant repertori, 'ls amoixa y logra seduhirlos.

Los fets abominables que tots lamentém; pero que no tothom y vosté menos que ningú procura evitar, a part de las horribles desgracias que produheixen, entranyan una gravetat y una trascendencia que esborronan.

Observi sino com tots los partidaris del retrocés polítich y de la reacció ultramontana aixecan lo cap, en demanda de midas repressivas de carácter general, que acabin ab l' últim átomo de tolerancia qu' encare existeix avuy, com un resto d' aquella llibertat política, conquistada per dos generacions de homes y falsificada per un grapat de barateros de la política.

Se demanan lleys d' escepció a tot drap. Se reclama la persecució no sols del fet, sino de las ideas reals ó suposadas. Algún periódich, com lo *Diari de Barcelona* no passa per menos que per l' implantació del estat de siti ab carácter permanent. Altres d' origen liberal com alguns de Madrid, solicitan que 's perseguixi a tort y a dret, sense consideracions a ningú, en nom de la seguretat social.

Los que olvidantse de la ley que dona medis per tot, han descuydat la vigilancia, intentan per tot remey posar en vigor la supressió de las garantías legals.

—La gent honrada—diuhen—per res ha de temer la repressió.

Es veritat: la gent honrada lògicament no ha de temer res, sino que no siguin honrats los que exerceixin los medis repressius.

¿Y quina garantía tenim de que 'ls mateixos que han falsificat la llibertat pels seus fins particulars, pels mateixos móvils no falsifiquin també la tirania? ¿Qui 'ns diu que l' amenssa provocada pels terroristas, no 's converteixi en persecució contra 'ls elements republicans, contra 'ls partidaris de la llibertat del pensament, contra 'ls que buscan per medis licits la millora social de las classes treballadoras?

¿Se vol que, fugint de las bombas dels uns, aném a caure en los procediments despótichs dels altres? ¿Se tracta de lliurar a la societat de l' anarquia impositantli la inquisició?

Mediti sobre aquestas preguntas, ilustríssim cacich máxim de Barcelona y sa provincia, insigne diputat per Granollers, eminent senador vitalici, y si creu sincerament que pot pronunciar discursos com l' últim del Congrès, vagi pronunciantne, y si considera que no ha pecat.... ja ho sab.... tirim la primera pedra.

Aquí 's queda esperant lo cop, son afm. s. s., que no pot besarli res, porque no te la costum de besar sino a las noyas macas.

P. K.

El *Siglo Futuro* de Madrid s' ha publicat una xocarrera parodia de la doctrina cristiana, dihent pestes dels liberals y del liberalisme.

El *Siglo Futuro* veu la llum pública previa la censura eclesiástica del bisbe de Madrid.

Valdria la pena d' averiguar fins a quin punt lo bisbe de

Madrid aproba 'ls deliris rabiosos del periódich nocedalí, porque no deixa de ser curiós que hi haja a Espanya funcionaris públichs ab mitra, que del règimen liberal no d' admetin res, excepció feta del sou que 'n percibeixen.

Sempre ensenyan lo puny a la llibertat. Unicament per cobrar extenen la mà.

Acaba de morir a Fransa, a una edat avançada Mr. Jules Simón, una de las grans eminencias republicanas.

Filòsof, periodista, orador y home d'estat havia ocupat posicions brillants, que renuncià per dedicar-se al estudi y per fugir de las ambicions de la política menuda que li repugnava.

Sempre fidel a la causa republicana, era un paladí denodat de las ideas liberals mes amplias. En aquest punt no transigia, y en més de quatre ocasions cantava las veritats a sos propis amichs quan se desviavan per consideracions polítiques circunstancials.

Jules Simón, ab son gran esperit de independència, havia fet bona la frase de Ibsen:—«May es tan fort un home com quan vá tot sol.»

Los diputats catalans van visitar al ministre de Hisenda, reclamant la remissió dels tributs corresponents a las vinyas filoxerades.

Contestació de n Navarro Reverter:—Lo que vostés me demanan es molt just, y com a tal ho haig de resoldre.

Pero punt y seguit afegí qu'estant ja confeccionats los pressupostos, era impossible accedir immediatament a lo sollicitat.

Podia haver dit parlant ab franquesa:—La filoxera es una plaga essencialment conservadora, y estém en lo cas de respectarla. Ni ella's cansará de xuclar las arrels dels ceps, ni nosaltres tampoch ens cansarém de xuclar las arrels de la nació.

Los enemichs més perillosos de la llibertat son sens dupte 'ls terroristas.

Cada un dels seus atentats enfonza una mica més lo clau de la reacció en lo qual han de morir penjadas las conquistas de l'edat moderna.

Escoltéu sino als reaccionaris després del disparo de una bomba: tots parlan de suprimir hasta 'l dret de respirar.

Molt será qu'entre 'ls salvatjes que tiran bombas y 'ls retrógrads que s'aprofitan del efecte de consternació que produheixen, no acabi per convertir-se Espanya en un país inhabitable.

Las últimas noticias de Moscou donan lo total de las victimas produídas en l'hecatombe del camp de Khodynsky. Tant lo número dels morts com el dels ferits superan de molt a las xifras que's publicaren en un principi.

Los primers s'elevan a 3,875; los segons a 4,231.

Total: més de 8,000 victimas inmoladas en un accident promogut per las festas de la coronació del Czar.

Molt ha de pesar una corona sobre la qual gravita un número tan espantós de desgracias.

BLANCHS Y NEGRES ó la qüestió de Cuba.

¿Saben de qué parlo?

De l'última obreta que acaba de publicar nostre company de redacció C. Gumá.

¿Ja l'han llegida?

Si no ho han fet, no s'entretinguin, porque després, potser no hi serán a temps.

Ab dir qu'es una producció de rabiosa actualitat, escrita del modó qu'en Gumá sab ferho y acompanyada ab dibuixos del intrèpit Moliné, está dit tot.

Val dos ralets, y bon profit.

Després no diguin que no 'ls he avisat, ¿eh?

Preparinse 'ls pares de familia que tenen fills compresos en lo pròxim reemplaç. Lo contingent será petit: de 80 a 90 mil homes no mes.

¿Quí 'ls donará principalment? Las provincias de sempre: y Catalunya en primer lloch, com l'any passat; y 'ls que's queixin de la monstruosa desproporció, que cridin tant con vulguin.

De moment no estará de més fixarse en los següents botons que com a mostra presenta un periódich de Madrid:

A Langreo, població de Asturias, hi ha allistats 180 minyons, y resulta que no n'apareix ni un sol que sigui útil.

A la provincia de Almería, 'l número de quintos ascendeix a 3,800 y d'ells, sols arriban a la mida ó no tenen excepcions legals uns 300.

¿Cóm s'efectuan aqueixas monstruosas defraudacions? Si ho volen saber preguntin'ho al caciquisme que tot ho dissimula, tot ho protegeix y tot ho ampara. Se parla de la substitució de individus sans, per altres de inútils que's llogan per representarlos davant dels concells d'exencions.

La manera d'escaparse del servey militar s'ha trobat casi a tot arreu menos a Catalunya.

Lo país clàssich de la santa paciència.

Los fills y 'ls nets dels camancios han degenerat de tal manera, que avuy han quedat convertits en una colla de quintos.

Dos soldats de caballeria van desafiar-se en las Afaras de Madrid.

L' ATENTAT DEL CARRER DE CAMBIS NOUS

Cantonada dels carrers de Arenas y de Cambis nous, ó siga 'l punt ahont esclatá la bomba.

(Fotografia Rus.)

Acompanyats dels seus corresponents padrins dirimiren a cops de sabre las sévas diferencias.

Un d'ells quedá ferit, y al tornar al quartel sigué arrestat, lo mateix que 'l seu rival; pero no 'ls padrins, porque tant l'un com l'altre s'han negat a delatarlos.

Lo ferit, després del lance, rebé 'ls ausilis del seu adversari.

A tal punt arriba l'esperit caballesc de las classes inferiors del exercit espanyol. Y a pesar de tot es molt probable que als dos soldats els hi fassin sentir tot lo rigor de la llei contra 'ls desafios, mentres que als generals que's baten...

En fi, deixemho corre, qu'en aquest lance, fins sense volguer, tal vegada hi podriam pendre mal.

Un nou desembarc a las costas de Cuba. Aquest era molt important, segons diuen, haventse cuidat de conduhirlo la goleta *Three Friends*, mots que traduïts al catalá signifiquen «Tres amichs.»

Hasta ab els noms dels barcos piratas los *yankées* blasonan de ser amichs nostres.

¿Quan s'acabarà aquesta serie interminable de infamias?

Senzillament; quan lo nostre govern no s'humilihi.

¿Y quan lo govern deixarà de humiliarse?

Quan lo poble espanyol se posi las calsas.

CARTAS DE FORA.—*Vimbodi*.—Ni 'l dia de Corpus, ni 'l diumenje següent va poderse celebrar la professó ¿saben per qué? Perque no aná a l'iglesia cap home per portar lo talem. Encare li dura a Vimbodi aquella religiositat que van inspirarli 'ls freres de Poblet durant la seva llarga dominació y que va trasmetense de pares a fills com una herencia de dignitat.

Vilassar de Mar.—Lo dia 29 de maig morí una criatura nascuda 'l dia 23, é inscrita en lo registre civil ab los noms de Pi é Igualtat. Al enterro hi assistí D. Ramón Riera, veterano de la República y actual arcalde de Premiá de Dalt y numerosas comissions dels pobles del litoral de Mataró. Tots ells pogueren veure l'estat d'abandono en que's troba 'l cementiri civil d'aquesta població, reduhit a un espay de 6 metros de llarg per 2 de ample, ahont l'herba arriba fins a la cintura. ¿No hi haurá ningú que's cuidi de recordar al nostre arcalde las disposicions legals sobre 'l decoro y 'l higiene que ha de guardarse en los cementiris inclús en los que no tenen lo carácter de catòlics?

Llissá de Vall.—L'home negre de aquest poble, molécula ensotanaada, no sembla sino que s'empenyi en practicar dos religions a un temps: puig apart de la qu'exerceix aparentment, dich, oficialment, qu'es la catòlica, tampoch descuída la protestant, si's té en compte la seva mania de *protestar* contra tots los actes del Ajuntament que no li resultan profitosos. Veritat es que ab lo últim pert un temps que mes li valdria emplearlo en fer obras piadosas.—Ja fa molt temps que 'l tenim empenyat en que no ha de figurar en los repartiments locals de consums y arbitres, y aixó que té a casa seva la friolera de tres majordonas que Den n'hi doret de lo que consumeixen. Perque's tinga una idea de la tendencia protestant del homenet de la casulla bastará dir que intentá l'anulació del últim repartó d'arbitres, entaulant no més que cinch recursos de alsada en contra del mateix. Pero com lo temps de la llana

s'ha acabat, no es extrany que las canyas se li tornin llansas, y que de cada intentona, ne surti l'infelis ab las mans al cap.

LO QUE HA D' APLASTARSE

Es l'unánim crit del día:
¡La anarquia ha d'aplastarse!
Donchs amunt y no arronsarse:
¡a aplastar tots l'anarquia!

Comensém per aquests cafres que estampant en son pendó la tenebrosa divisa de: *Extermi y destrucció*, s'agitan entre las sombras, se revolcan entre 'l fanch, respiran sols dinamita y s'alimentan de sanch. Regirém sas madrigueras, a tall de fieras cassémlos, y quan en nostras mans cayguin, ¡aplastémlos!

Fet aixó sense aturarnos, dirigim la nostra acció contra las vils sangoneras del poble treballadó; aquests polítichs d'ofici, que enfilats al escambell semblan no teni altra feyna que deixarnos sense pell.

Las infamias repetimlos, sos disbarats recordémlos, y posats a saldar comptes, ¡aplastémlos!

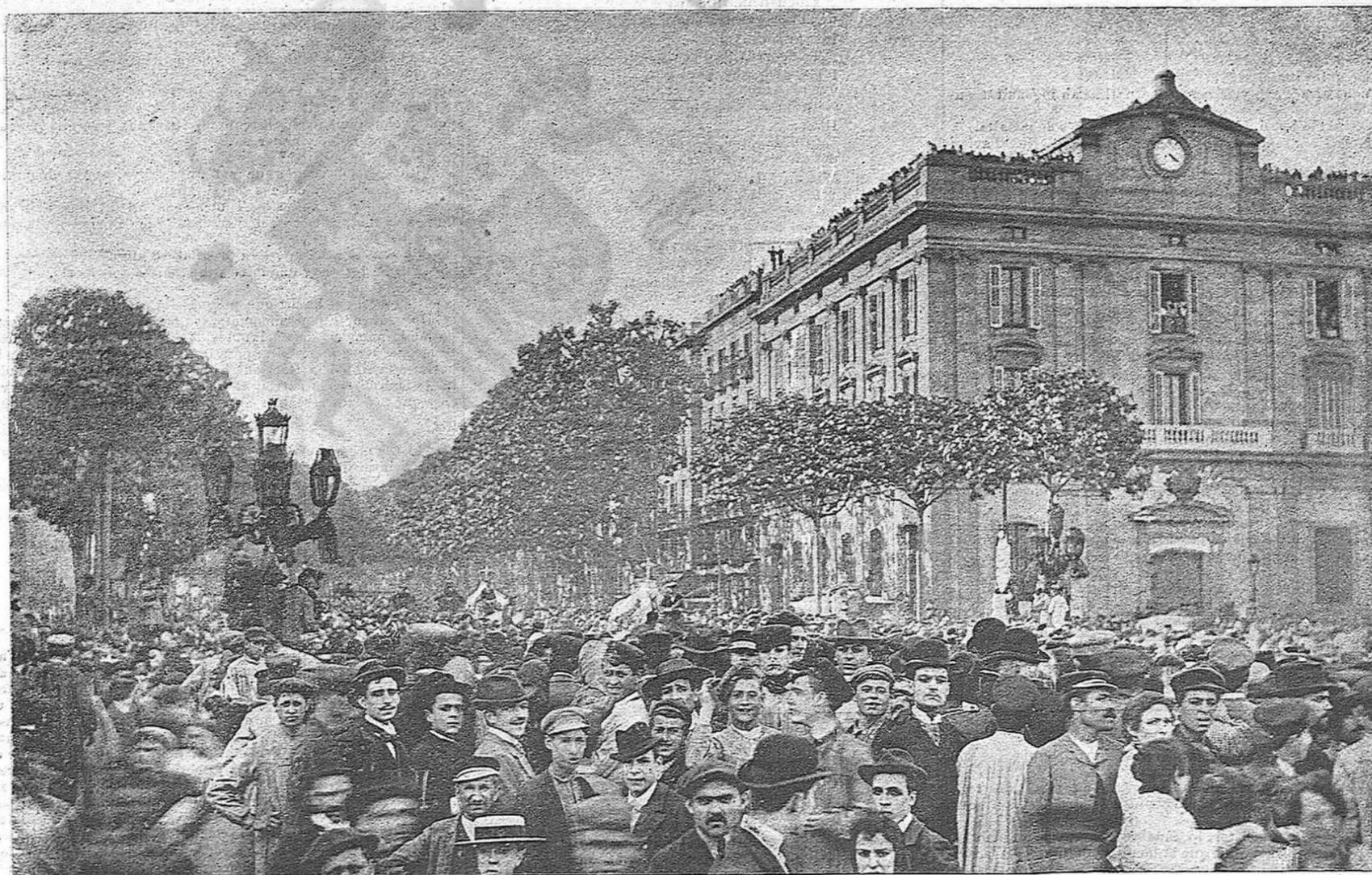
Luego fem una visita a tots aquests concejals que s'han engreixat a costa dels fondos municipals, convertint l'investidura de noble administració en descarada llicencia per xuclar del biberó. Publiquém sas malifetas, las caretas arranquémos, y en pago de sas hassanyas, ¡aplastémlos!

Aném després a encararnos ab aquests grans traficants, que fent un joch de las vidas dels nostres pobres germans, tiran y afluixan la guerra, procurant arterament que la bolsa puji ó baixi y 'ls quedi un bon tant per cent. Desbaratém sas maniobras, en la picota exposémlos y sense escoltar disculpas, ¡aplastémlos!

L' ATENTAT DEL CARRER DE CAMBIS NOUS

Sala del Sant Cristo del Hospital de la Santa Creu ahont sigueren destinats alguns dels ferits graves per la explosió de la bomba.

L' enterro dels set cadàvers, al sortir de la Rambla de Santa Mònica

(Fotografias Rus.)

Desseguida donem l'alto á aquests tunos refinats, que de la religió santa baix lo manto arrebossats, predican lo que no creuen, no tenen respecte á ré y esborran ab sa conducta l'últim vestigi de fé.

En veu alta desmentimlos, sa hipocresia mostrémlos y per desinfectá 'ls pobles, ¡aplastémlos!

Finalment, passém revista á aquests senyors venedors que ab santa calma envenenan als pobres consumidors, y fan pagarnos deu céntims de lo que no 'n val ni tres, y 'ns roban en la mesura y 'ns defraudan en el pés.

Lo que 'ns han prés exigimlos, lo que mereixen donémlos y perquè may més hi tornin, ¡aplastémlos!

¿No es l'unánim crit del dia:
L'anarquia ha d'aplastarse?
Donchs amunt... y no olvidarse
de cap classe d'anarquia.

C. GUMÁ.

¡ALLA!

ESTIDETA de blanch, groga, extenuada, la pobra nena truca ab má débil á la porta del dols y apacible regne de la Mort.

—¿Qu' hi há?— preguntan desde dins.

—Jo; obrin.

Es tan pur l'accent d'aquella veu candorosa, que 'l guardiá, sense mirar per la reixeta, descorra 'l forrellat desseguida y obra las portas de bat á bat.

La nena, com desitjosa de disfrutar sense tardansa del repós etern, se disposa á ingressar en lo tranquil recinto; pero 'l guardiá, esclau de la seva ordenansa, li barra 'l pas ab tota la suavitat possible.

—Espérat, hermosa; avants d'entrar, haig d'interrogarte. Sorpresa, davant d'aquella observació qu'ella no entén, la nena sé 'l mira y s'atura.

—¿Cóm te dius?—li pregunta 'l guardiá, acariciantli la careta.

—Merceneta Escot.

—¿D'ahont vens?

—De Barcelona.

—¿Quán vas morir?

—Diumenje al vespre.

—¿De quina malaltia?

La nena alsa 'l cap y arronsa las espatllas ab ingenuitat encantadora.

—¡Oh!... No ho sé. No crech pas que ho estés de malalta.

—¿No? ¿No t'entias cap dolor, cap sufriment? ¿No t'havien posat al llit?

—Al contrari: estava molt bona y molt sana; no 'm feya mal res...

—Y donchs!—diu 'l guardiá de la Mort, extranyat d'aquelles manifestacions incoherents:—¿cóm vas morirte? ¿qué t'va succehir?

—Li explicaré. Vaig anar ab la mama á veure la professó de Santa Maria....

—¡Ah! ¿Y un caball va trepitjarte?

—No senyor.

—¿Un cotxe va passarte per sobre?

—Tampoch.

—¡Y pues! No ho entench.

—Menos ho entench jo. No més sé que m'estava ab la mama mirant la professó, y que, quan ja havia passat casi tota, va sentirse un gran soroll, una cosa dura va atravessarme 'l cap... y vaig quedar morta allí mateix.

—¿De qué prevenia aquell soroll? ¿Qui l'havia ocasionat?

—Al caure no vaig comprendre res ni vaig explicarme per qué 'm moria; pero després, ja morta y extesa en lo dipósit del Hospital, vaig sentir dir moltes coses á la gent que 'm rodejaja.

—¿Qué deyan? Cántamho.

—No sé si sabré dirho de la mateixa manera. Deyan que á mi m'havia mort una bomba.

—¿De qué?

—De ferro, de pólvora, no ho sé de qué era feta.

—¿Y no explicavan qui te l'havia tirada?

—Sí, deyan que 'ls anarquistas.

—¿Qué 'ls hi havias fet tú als anarquistas porque t'castiguessin aixís?

—¿Jo? Ni 'n coneix cap: may hi fet res á ningú. No mes tinc sis anys.

—¿Per qué van tirar-te la bomba, donchs?

—No van tirármela pas á mi!...

—¿Pues á qui? ¿A la teva mare?

—Tampoch. A la quenta van tirar-la á terra porque fes soroll, reventés y matés á algú.

Las explicacions de la pobra nena posan al guardiá del regne de la Mort en un laberinto de confusions, que en va tracta d'aclarir.

—Pero, escolta—insisteix lo fúnebre personatge, tornant á interrogar á la nena:—dins que la bomba era cosa dels anarquistas?

—Aixís vaig sentirho á la gent que venia á véurem al Hospital quan ja era morta.

—¿Y aquests anarquistas, qui son? ¿Per qué ho fan aixó? ¿qué buscan?

—¡Ah!... Diu que son uns homes que volen arreglá 'l mon.

—¿Per qué?

—Perque diuen que tal com ara está, no va bé.

—¿Y per arreglarlo tiran bombas?

—Sí senyor: tiran bombas y matan las nenas de sis anys.—

Lo guardiá mou le cap ab indefinible amargura y agafant á la nena ab los seus brassos nervuts, diu portánsela amorosament cap á dins:

—¡Vina, pobreta, vina!.. Per haver de respirar en un món ahont tals aberracions son possibles, no val la pena de viure!... ¡Bé estás en lo regne de la Mort!...

FANTÁSTICH.

IDIOMA YANKÉE

(Mostras d'un diccionari)

AMISTAT:

Un *antifás* molt bonich, que serveix perfectament per burlarse de la gent y torsá 'l coll al *amic*.

AUTONOMIA:

Hermosa combinació de la qual posantho bé y fent lo que s'ha de fé, ne surt sempre una anejió.

BELIGERANCIA:

Deixant á part comentaris, aquest mot en conclusió vol dir no més: «Protecció als assessins é incendiariis.»

CRIM:

Si 'l que 'l comet es mambi, no hi pot haver res que di.

ESPANYOL:

Bitxo de mala calanya, que no més se cria á Espanya.

FILANTROFIA:

Instint que 'ls homes formals senten envers l'oprimit ó 'l débil... ó més ben dit envers lo que dona rals.

HONRÀDES:

Una deliciosa farsa que s'pot en un cas donat, á gust del interessat arronsarse ó allargarse.

IMPARCIALITAT:

Aná á un diari acreditat, y pagant lo que s'indiqui fer que 'l periódich publiqui coses que may han passat.

INSULTS:

Eloqüencia soberana de la rassa americana.

INSURFECCIÓ:

Temporada de barrila, promoguda ab ségons fins, que als aprofitats vehins els produheix una pila.

LEY:

Un llibre que, ben entés, pot dir molt y no dir res.

MAMBI:

Personatge amable y fi, qu'encare que voli trens y mati donas y nens, sempre sembla un serafi.

NEGOCI:

Usant á temps aquest mot, queda justificat tot.

NEUTRALITAT:

Vol di, obrant de bona fé, tancá 'ls ulls, parar la má, deixar fer... y al endemá jurar que no s'ha vist ré.

PIRATA:

Simpática gent de mar, que tripula embarcacions y organisa expedicions no més per amor al art.

SENADOR:

Un subjecte fet exprés per parlar molt del honor, y votar sempre á favor de la part que dongui més.

TELÉGRAFO:

Un invent dels més felissos que avuy s'emplea tan sols per r.baixá als espanyols y omplir d'incens als mambissos.

VERITAT:

Una cosa escarransida, magre, sense pens ni cap, que casi bé ningú sab de quin color va vestida.

VERGONYA:

Cuyro de classe barsta, ab que 'ls yankées de talent fabrican generalment la sola de la sabata.

YANKÉE:

¡La flor de la gent de bé! Lo poble honrat, digne, gran, que dormint, bebent, menjant, sempre pensa ab el diné.

C. GUMÁ.

L'ÚNICH REMEY

UE qui es el malalt? La societat.

¿Si té malaltia grave? Gravíssima, de perill de mort: una d'aquelles malalties que si no 's combaten rápida y energicament portan al pacient á la ruina total, al cementiri.

Los síntomas de la terrible dolencia que affigeix al cos social no poden ser més clars. A cada instant una espantosa erupció cutánea; dia sí, dia nó, un bony; senmana per altra,

un atach cerebral.

¿Pot seguir gayre temps el malalt d'aquesta manera?

No hi ha ningú que diga que sí; pero tampoch hi ha ningú que atini en lo remey, lo soberá remey que ha de curarlo.

¡De metjes, de curaderos, demanin!—Que se li ha de fer aixó; que millor li aniria alló; que potser més bo li seria aixó altre; que qui sab si l'homeopatia; que tal vegada l'allopatia; que las inhalacions avanzadas; que 'ls polvos reaccionaris.....

Y en estas disputas,

Uegando los perros....

vé la professó de Santa Maria, y reventa una bomba.

En la sanch, en la carn, en lo moll dels ossos del cos social hi ha positivament un llevat de corrupció qu'espanta.

Tot está malejat, tot está infectat, tot despedeix aquella olor que á Dinamarca se sentia.

No hi ha més que un desitj: gosar.

No hi ha sinó un afany: divertir-se.

Los de dalt, los de baix, los de la dreta, los de l'esquerra; tots han sigut alcansats per la mateixa malura.

El qu'estigui net de culpa, 'l que 's consideri completament sa y pur, que aixequi 'l bras y tiri la primera pedra.

¿L'ha aixecat ningú?

Nó; perque ningú té dret á ferho; perque tothom sent en son interior lo rosech de la conciencia; perque 'l mane-tecel-fares está á la vista de tothom.

Una nació en que 'l temple del Deber ha de tancar las portas per falta de devots, es una nació finida.

¿Podriam intentar-la la nostra regeneració?

Sí; pero á la manera d'aquells arbres malaltissos, quals branques se 's tallan pera retornarlos la perduda robustés, lo cos social pera recobrar sa casi agotada virilitat, hauria de sufrir també una cruenta expurgada.

¡Quántas y quántas branques necessitan anar á terra!...

La dels toros, la dels frontons, la de las barallas de galls, la del joch, la de la ganduleria, la de la prostitució, la de la fanfarroneria, la del *quiero y no puedo*; todas las que sobran, todas las que 'ns assecan, y 'ns xuclan y 'ns torsan el tronch.

Després; feta aquesta salvadora expurgada, vindria el moment d'aplicar lo gran remey, l'únich remey que pot curarnos... si es qu'encare tenim cura.

¿Quin es aquest remey?... ¡N'hi ha tants!...

Tothom té 'l séu; pero tots han sigut probats y tots han alcansat lo mateix desgraciat éxit.

L'únich qu'encare está per ensajar, diguin lo que vulguin los que no l'acceptan, tal vegada perque creuen massa en la seva eficacia y preveuen las consecuencias desagradables que per ells tindria; l'únich qu'está per ensajar es lo remey soberá, lo remey per excelencia: la *instrucció*.

Un poble embrutit pels vicis y aplanat pel fanatisme, es un poble dolent: una nació instruhida, ilustrada, educada, es una nació digna, noble y generosa.

Dilluns, un bordegás de set anys, feya, sense donarsen compte, l'autopsia del cos social espanyol.

—El mestre—explicava 'l nen—ens ha dit que ahir una bomba va matar una pila de personas que 's miravan la professó

—¿Qué més us ha dit?—va preguntarli algú.

—Ens ha fet resar una mica per l'ánima dels morts,

—¿Y qué més?

—Res més: ens ha dit que pleguessim.—

¿Ho veuen? En uns moments, los més á propósit pera grabar en la memoria dels deixebles las hermosas ideas de fraternitat y amor al próxim; pera fer neixe en la seva ánima l'horror á la violencia; pera ensenyarlos los debers que 'l ciutadá ha de cumplir ab la patria, al mestre no se li ocorreix altra cosa que... ferlos resar per l'ánima dels morts. Y 'ls vius, que 's pelin.

¡Ah! Els nostres mals no 's curan ab oracions ni pregarias. Ja ho hem probat mil cops y no 'ns ha sortit may bé.

La malaltia social ha de curarse ab fregas d'educació y bonas dössis, ¡grans dössis! d'educació.

Tot lo que no sigui aixó, es perdre 'l temps... y acostarnos al cementiri.

F.

SOLUCIÓ DE UNA QUESTIÓ DE HONOR

ER si 'm miras malament, per si 'm tens tirria, per si has dit tal ó qual cosa en la tertulia A ó B mentres feyas el tresillo; per si tú, en cambi t'entretens á bescantarme vingui ó no vingui á tom; per si tú, lo qu'és pitjor encare, 'm fas sempre la trabeta privantme de adelantar en ma carrera, y ara tot justament que anava al Senat á cantarte las quaranta te las has compostas de manera que 'm declari brutá l'acta... en fi, signi per

lo que signi, lo cert es que va redactarse 'l cartell de desaffo, que van nombrarse 'ls padrins corresponents, que va concertarse 'l lance... y qu'en lo precis moment de anarse á efectuar...

C. GUMÁ.

Res: se presentá la primera autoritat militar de Madrid exclamant:

—¡Alto la ronda!... Aquí ningú 's baralla.
No s' ha pogut averiguar encare per quin conducto una cosa tan seria y reservada com una qüestió de honor entre las dos primeras espasas de la restauració, va arribar á coneixement de las autoritats. Pero sigui com sigui, ellas van saberho á temps d' evitar que 's derramés la preciosa sanch dels dos insignes rivals, esperansa l' un de la gent romerista y l' altre realitat, algo pansida pero encare aprofitable, dels adversaris de D. Paco

—Está de Deu—va dir algú—que tractantse del pacificador hasta 'ls desafios han de acabar pacíficament

No obstant, just es confessar que si no 's barallan no es per falta de voluntat sino senzillament perque no 'ls ho permeten.

D. Anton s' hi ha posat de punta y ell sabrá perque. A n' en Beranger, sent ministre, va deixar que anés á cambiar un parell de balas ab un periodista, pero tractantse de dos generals que havent escalat los primers graus de la milícia, per forza han de ser valents, no 'ls vol permetre que donguin mostres públicas de la seva valentia.

¿Cóm s' ho ha arreglat per evitarho?
En primer lloch va exigirlos paraula de honor de que desistirian del seu empenyo, y ells, naturalment, van negarse á donarla. En vista d' aixó, y per interina providencia, va ferlos arrestar... pero no á la presó, sino cada un dels interessats á casa seva.

En aquesta forma permaneixen fa ja prop de dos senmanas, y cada dia al dematí 'ls envían un recado á preguntarlos:

—¿Qué tal? ¿Ja 's ha passat la rabia?
—No senyor—responen los dos rivals—quants mes días van més enfadats estém.

—¿De manera que persisteixen en lo del desafío?...

—Es lo primer que farém tan bon punt se 'ns alsi l' arrest.

—Donchs aixís, no cal que 's moguin... Ni 'l govern, ni la nació están ara com ara perque tinguém una desgracia.

Aquesta situació que té mes de cómica que de seria, pot prolongarse indefinidament y 'ls dos generals se representan als ulls de la imaginació popular, com dos galls de combat dintre de sa respectiva gabia, mirantse ab las plomas estarrufadas, los ulls vermellosos, y esmolant lo bech ab frenesi en los barrots que no 'ls permeten llansarse l' un damunt del altre.

Aixís no poden pas estarhi fins que ab la vellesa 'ls cayguin 'ls esproons y las plomas, se 'ls esquerdi 'l bech y se 'ls refredí la sanch.

Per sortir de un estat tan insostenible, s' estudian diversos medis y no se 'n troba cap que sigui prou eficaç. Hi intervé tot un bisbe, recomanant la concordia y li responen: *Non possumus*. Corporacions tan respectables com lo Consell suprem de guerra, com lo Senat, com lo ministeri en plé regiran tots los códichs haguts y per haver, y fins ara no troban una sortida bona ni dolenta.

Fer als dos galls ab arrós, ab tots los amaniments legals, seria sobre tot, tractantse de D. Arseni, una insigne crueltat, tota vegada qu' ell va ser qui va portar l' arrós de que venen alimentantse 'ls partits de la restauració. Y tractantse de 'n Borrero, qu' es mes tendre que l' altre, tampoch havian de consentirho 'ls que tenen posadas sobre la seva cresta las més hermosas esperansas.

Las lleys á Espanya s' han fet únicament pels pollets y pels tendres pollastres qu' encare no poden llansar l' autoritari *quiquiriquí* que 's fá sultans del galliner. Los galls ab asperóns ab las lleys no hi tenen res que veure.

L' idea que per un moment vá tenirse de ferlos compareixer davant de la majestat del trono, perque allí 's donguessin las mans amigablement també vá fracassar. Se 'ls consultá prèviament, y 's desistí de portarla á cap, davant del temor de que 'ls dos galls, ab la rabia que 'ls arbolava, cometessin la inconvenienciá de no coneixer á ningú, ni á la séva propia mestressa.

¿Y donchs qu' hém de fer per resoldre aquest conflicte?
Jo 'm permetré indicarho lo que ha de ferse.

En primer lloch s' ha de permetre que 'ls dos rivals se desfoguin, se barallin, ventilin de una vegada las sevas diferencias. Pero 'l desafío tindrà que subjectarse á las següents condicions:

Primera: En lloch d' efectuar-se en un siti retirat, com Villa Olea ó altre villa per l' estil y de amagatís, lo lance tindrà efecte al mitj de la Plassa de Toros de Madrid, previ anunci en los periódichs y cartells en las cantonadas. L' entrada será pública, mediant lo pago de 20 duros als *tendidos* y 'ls preus que 's fixin per lo que respecta á *delanteras*, *palcos* y demés localitats.

Segona: Si en lo primer desafío no sucumbeix cap dels dos rivals, en quant lo seu estat de salut ho permeti, 's renovarà l' acte, en la plassa de toros de Barcelona, baix las mateixas circunstancias é iguals preus establerts en Madrid

Tercera: Si tampoch sucumbeix ningú, se anirà renovant lo desafío á Sevilla, á Valencia, á Zaragoza, y per ordre de major á menor, á todas las poblacions de Espanya que tinguin Plassa de toros, sempre mediant un preu d' entrada corresponent al interés y á la importancia de un espectacle tan extraordinari, que podrá denominarse ab lo titol de *Gran lucha de héroes restauradores*.

Quarta y última: Las cantitats que 's recaudin se destinaran íntegrament á un objecte patriótic: ja siga á adquirir barcos de guerra, ja sigui á satisfacer pensions vitalicias als pobres soldats que s' inutilisin en la campanya de Cuba, ja sigui, en fi, á aliviar als contribuyents, rebaixant los tributs y 'ls impostos

¿No 'ls agrada l' idea?
No cal que hi donguin voltas: ja 'ls aposto lo que vulguin, no se 'n pot trobar un' altra de millor.

Cas de realisarse, 'ls dos rivals al ventilar una qüestió de honor, podrán tenir la convicció íntima de que una vegada á la vida, á lo menos, haurán prestat un servey positiu als interesos de la mare patria.

P. DEL O.

Luceni, poble de la provincia de Zaragoza tenen la sort de possehir una reliquia de la Santa Espina, que obra verdaders miracles, ó á lo menos desde temps inmemorials aixís ho venen predicant los capellans.

Fá pochos días s' adelantava sobre 'l terme un núvol prenyat de malicia. Los vehins acudiren pressurosos al home negre.

—Tregui per Deu la Santa Espina—li digueren—conjuri la tempestat.

L' home negre, temerós sens dupte de desacreditar á la reliquia en tan criticchs instants, va negarse resoltament á accedir á las desesperadas instancias dels seus créduls feligresos.

Y 'l núvol aná avansant, y desbotá sobre 'l poble una tempestat horrible de pedra seca.

Pero per pedras las que aquells baturros indignats van disparar sobre 'l rector.

Está vist: qui juga ab espinas, per santas que siguin, vé un día que s' esgardissa.

Ja sería hora de que s' alsés l' arrest dels generals Martínez Campos y Borrero.

Si s' empenyan en bates y 'l govern s' empenya en no consentirho, podría ferse una cosa.

Cusirlos de real ordre las mánegas de la casaca á ran dels entorxats y ab las mans á dintre.

Sembla impossible que á n' en Cánovas, ab tot lo seu talent, no se li haja ocorregut un medi tan senzill d' evitar un desafío.

Apenas va saberse que 'l Sr. Rius y Badia al despedirse de l' arcaldía, y sense encomanarse á Deu ni al diable, oferia comprar un barco de guerra ab fondos del Ajuntament, per regalarlo al Estat, se va rebre telegráficamente la noticia de que la Diputació de Sevilla justament entusiasmada havia fet una oferta semblant.

Crech que la Diputació de Sevilla va excedirse.

Per quedar bé li bastava deixarse de barcos de guerra y nombrar al Sr. Rius y Badia, ex-arcalde de Barcelona, *andabús honorari*.

Ha sigut declarada grave l' acta de Dolores (Provincia de Alicante).

¡Pobre Doloretas!...
«El acta de la Lolita un chulo se la llevó...»

Lo general López Domínguez va restablir las bandas de tambors en los regiments de infantería.

Y ara, per qüestió d' economías, tractan de suprimirlas novament.

Ran, pataplán, pataplán.
Aixís las cosas van:
los uns las fan, y 'ls altres las desfan.

En Victor, lo successor directe de Napoleón, se troba á Bruselas entregat á la bona vida. Bons ápats y donas ben macas, aixó es lo únich que desitja, y quan li parlan de treballar pera la reconquista de la corona imperial, acostuma á respondre:

—Que no 'm vinguin ab caborias: no estich per malsde-cap.

¡Y té rahó 'l xicot!... Avuy día, en plé período de anémia cerebral, lo pes de la corona ha de produhir unas migranyas espantosas.

Pera recitarse ab l' entonació de cómic de la llegua representant *El Trevador*:

«Al campo Borrero voy donde probaros espero que si vos sois un *burrero* un *burrero* también soy.»

A un dels testimonis del famos lance dels dos generals hi havia qui s' empenyava en vedarli l' entrada en lo Congrès, á pretext de que havent desempenyat un un cárrech á Cuba havia sigut objecte de un expedient.

Pero D. Paco, que sempre vigila pels picadors de la seva quadrilla que cauhen malament, ab una llarga de las sevas, va ferli aprobar l' acta, sense necessitat de portar á la taula del Congrès, l' expedient objecte de la qüestió que ab molta insistencia demanava 'l *conde* de Xiquena.

Per aixó serveixen los amichs.

Un cop aprobada l' acta, comparegué l' expedient reclamat; pero perque vegin lo que son las cosas: en ell hi faltavan dos ó tres documents importantíssims.

¡Figúrinse quína casualitat! Los tals documents s havían perdut.

Ja poden dirho á plena boca: en aquest país se pert tot... tot enterament: hasta la vergonya.

Per aixó Espanya es una nació *perduda*.

En Morgan, aquell baladrer yankee tan conegut per las sevas etzegalladas, ha dit en plé Senat, que 'l general Weyler se complau en enfonzar la seva espasa en lo cos de noys ignocents y de donas desvalgudas.

En este mundo traidor nada hay verdad ni mentira, todo es del mismo color del licor que un yankee á n' el cos se tira.

A L' INSERTAT EN LO PENULTIM NUMERO

- 1.ª KARADA.—A de la.
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—Tabardillo.
- 3.ª ENDAVINALLA.—Concha del apuntador

Han endavinat todas las soluciones los ciudadanos J. Vall d' Arán, Mariano de la Tórtora, Cap y potas y Un Desesperat, n' han endavinadas 2 Kim-xim, Pela-gats y Pau dels timbals; y l no més J. Asensio y M. P. T.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans J. Romansos, Pelut de Vilafranca, Manuel Pestes, Pelayo (a) Sabi de Madrid, M. Posiello, Rafel Ritayga, R. Rutllant, J. Casadevall, Nerbimberato, Guerrita y Cara ancha, Crach blanch, R. Mir, Caneritu, Toful Rusca, y A. Barberá y Mir.—Lo qu' envían aquesta senmana no fa per casa.

Ciudadans Petit Burlat, F. Carreras P., Gonnella poétich, J. Pujades Truch, Generos a) Gegant Vilafranquí, J. Casademunt, J. Sarevilo, Un Xinxonet, Net dels Almogavers, J. Sadurni, M. de la V., Pau Pla, J. asulleras, R. Homede, Rosendo de la Florida, y A. dels Palitrochs.—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envían.

Ciudadá J. Plana: La composició es molt ripiosa, únicament l' última estrofa está bé.—R. T.: De las dos composicions ni hi ha una d' aprofitable.—Chelin: La que 'ns envía vosté es fluixa.—Quimet: Va bé, la publicarem.—J. S., J. C., M. V., y J. R. (Banyeras): L' assumpto no es propi per ocupar l' atenció dels lectors del periodich.—Joanet del Carril (Guaiquets): Lo mateix li dihém.—Tonet Zerep: La composició esta empedrada de defectes.—J. Bagunya: Lo sonet esta mal versificat.—Irotujda: Es fluix.—F. Tiana: Te molts ripis.—Un A. Vendrellen: Aprofitarem alguna cosa; pero no la composició que realment peca de vulgar.—Japet de l' Orga: Va bé.—Antonet del Corral: Idem.—Felix Cana: Ho aprofitarem.—Mayet: Igualment.—B. Nani: Encare que ben versificada, té poca sustancia.—Z.: Aprofitarem algunas frioleras.

Obra nova

BLANCHS Y NEGRES

LA QÜESTIÓ DE CUBA

PER C. GUMÁ

Ilustració de M. MOLINÉ

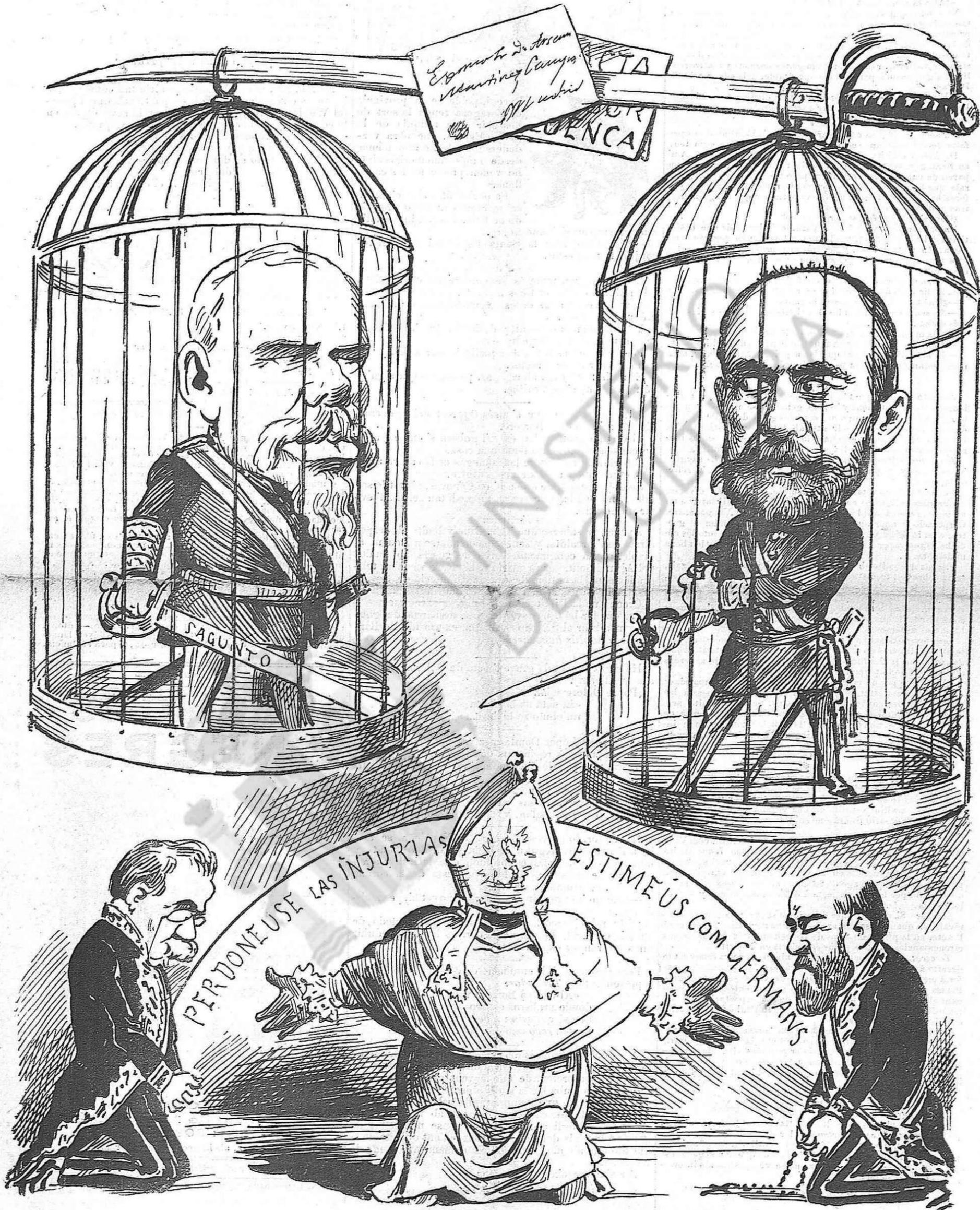
Preu: DOS ralets

Se ven á can López, als kioscos y per tot arren.

ANTONI LOPEZ, editor.—Rambla del Mu. 20

A. Lopez Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona

GENERALS ENGABIATS

Ni las súplicas dels primers personatjes del Estat, ni las rogativas de un prelat de la Iglesia, han lograt calmar la furia caballeresca dels dos héroes.... de la gresca.